

Okul - Toplum İlişkilerinin Ayarlanması ve Teknikleri

M. Naci ÇUHACI (*)

Okul-toplum (çevre) ilişkilerinin ayarlanmasını sağlayan tekniklere geçmeden önce, geniş anlamda okul kavramına ve okulun toplum ile ilişkisine değinmekte yarar vardır.

Okul kavramının birçok tanımı yapılmıştır. Ben burada okulu, türlü bilgi, beceri ve alışkanlıkların belli amaçlara göre düzenli biçimde öğretildiği ve kazandırıldığı eğitim kurumu olarak ele alacağım (Oğuzkan, 1981).

Okulun toplum ile ilişkisi, tanımdan da anlaşılacağı üzere, okulun toplumda yer alan işlevsel bir kurum oluşundan ileri gelmektedir. Her toplumun çeşitli türdeki okulları, toplumları ile çeşitli ilişkiler geliştirmişlerdir. Bazılarında bu ilişkiler olumlu, bazılarında ise olumsuzdur. Ancak önemli olan okulun, toplumun gereksinimlerine, sorunlarına ışık tutacak; kısacası okul, toplumun özelliklerini yansıtacak bir merkez görünümünde olmasıdır.

Tartışma konumuz olan mesleki ve teknikeğitim okullarının da, mesleki ve teknikeğitim alanındaki araştırmaları, yenilikleri ve gelişmeleri, sürekli olarak izlemeleri gerekir. Çünkü, temel görevi olan toplumun sosyal, kültürel ve ekonomik kalkınması için gerekli nitelik ve nitelikteki insan gücünü yetiştirmeyi gerçekleştirememiş olur.

Burada karşımıza çıkan sorun, okul ve toplum ilişkilerine etki yapan etkenlerdir. Mesleki ve teknikeğitim okulları da içinde bulunduğu toplumdan ayrılmış olarak çalışamayacağına göre, çevresinde yaşayan halk ile olan ilişkilerinde değişiklik yapan çeşitli etkenler bulunabilir. Bunların başlıcaları; bilim ve teknolojiadaki gelişmeler, bu gelişmeleri izleyen hızlı sanayileşme ve uzmanlaşma, nüfus hareketleri, sosyal hareketlilik, aşırı şehirleşme ve düzenli yarar gruplarının kurulmasıdır. Bunlar kadar önemli olan toplum ve aile

(*) Eğitimci.

düzeyinde demokratlaşma, üretim ve tüketim görevlerindeki alan ve oran değişimleri ve kültüre yabancı öğelerin sızmasıdır. Ayrıca bütün bu nedenlerin yarattığı, ekonomik ve psikolojik yan etkiler de, okul-çevre ilişkisinin değişmesine katkıda bulunurlar (Bursalıoğlu, 1972).

Kuşkusuz okul-çevre ilişkilerine etken olan bu değişimler, bir eğitim sisteminin etkin çalışabilmesini zorlaştırır. Burada önemli olan bu ilişkilerin yukarıda söz konusu edilenlerin ışığında ayarlanmasıdır.

Bu ayarlama, geniş bir alanda etkenlik gerektirir. Uygulamada bu ayarlamayı sağlayacak teknikler, kalın çizgilerle aşağıdaki şekilde belirtilebilir (Varış, 1978):

1. Okulun faaliyetler yoluyla kendini topluma tanıtmayı ve toplumu tanıması.
2. Kuvvetli bir okul-aile birliğinin sağlanması.
3. Okulun bir toplum merkezi haline getirilmesi.
4. Eğitim faaliyetlerinde toplum kaynaklarından yararlanma.
5. Okulda genç kuşakların gereksinimlerinin ne dereceye kadar gerçekleştirildiğinin hep birlikte incelenmesi.

Yukarıda kalın çizgilerle verilen teknikler, mesleki ve teknik eğitim okulları açısından tartışılacaktır:

1. Okulun faaliyetler yoluyla kendini topluma tanıtmayı ve toplumu tanıması : Okul, toplum için kurulur ve onun tarafından beslenir. Okul, toplumun kurduğu ve yaşattığı bir kurumdur. Bu bakımdan, halkın onu anladığı derecede maddi ve manevi destek görür (2) (Bursalıoğlu, 1979). Bundan dolayı mesleki ve teknikeğitim okulları da kendilerini topluma çok iyi tanıtmaları gerekmektedir. Bilindiği gibi mesleki ve teknikeğitim okulları, bireyleri birer meslek sahibi yaparak, mesleki bilgi ve becerilerini artırır. Bunu yaparken atelye ve laboratuvarlarda, uygulamaya geniş bir şekilde yer verirler. (Okulun ekonomik konumuna göre). Buralarda üretilen ürünler, yapılan faaliyetler, halka tanıtılmalıdır. Bu tanıtma etkinliğine yönetim, öğretmenler ve öğrenciler de katılmalıdır. Bu etkinlik, kitle iletişim araçları ile, özel toplantı ve eğlence günlerinde, mezuniyet günlerinde ve konferans, sergi, anma günlerinde, halka okula davet edilerek gerçekleştirilebilir. Böylece toplumun okula karşı olumlu tutumları daha da pekiştirilebilir.

Bunun yanında mesleki ve teknik eğitim okullarının toplumu çok iyi tanması gerekmektedir. Sanayinin ve toplumun ihtiyaçlarını, taleplerini gözönüne alarak eğitim ve öğretim yapmalıdırlar. Ancak, sanayinin hızla geliştiği çağımızda, okulların en yeni gelişmiş makine ve araçları satın almalarını, ekonomik görünüm mümkün görmemektedir. Burada önemli olan, mesleki ve teknik eğitim okullarının ülke kalkınmasında rol oynayan yetişmiş insangücü karşıladığı gerçeğidir. Önemli olan, şu anda ülkemizde orta öğrenim çağındaki çocukların yarısına yakın bir bölümünün mesleki ve teknik eğitime yöneldiği gerçeğidir.

2. Kuvvetli bir okul-aile birliğinin sağlanması : Ülkemizde «okul-aile birliği» resmen kurulmuş bir kurumdur. Ancak, uygulamada uzun bir süre bu kuruluşlara velilerin ilgi gösterdiğinden söz edilemez. Çünkü toplantılarda, genellikle velilerden maddi yardım istenmiş, ayrıca toplantı zamanları iyi düzenlenmemiştir. Bunun yanında bazı okullarımızın, yöneticilerin ve öğretmenlerin kişisel çabaları sonucunda «okul-aile birliği», görevini etkin bir şekilde yürütmektedir. Bu birliğin sayesinde okulun sorunları, okulun tanıtılması ve yapılan işlerin pazarlanması gibi işler çözüme kavuşturulur. Bu arada, öğrencilerin durumları incelenerek, meydana gelen sorunların giderilmeseine çalışılır.

3. Okulun bir toplum merkezi haline getirilmesi : Okul, eğitim-öğretim faaliyetlerinin yanında çevreye yardımcı olmak için çeşitli etkinlikler düzenlemelidir. Halkın yapacağı sosyal etkinlikler düzenlemelidir. Halkın yapacağı sosyal etkinlikler herhangi bir mesleki ve teknikeğitim okulunun imkânlarından yararlanılarak yapılabilir; okul, danışmanlık, rehberlik görevleri de yapabilmelidir. Örneğin; gece kursları açarak yetişkin eğitimi sağlayabilir. Özellikle geri kalmış bölgelerde, ziraat alanlarında halka, belirli nitelikler kazandırılır. Böylelikle ülke kalkınmasında bir hizmet verilmiş olunur. Madem ki okul, toplum için kurulmuştur, o halde toplumun ihtiyaçlarına cevap verebilmelidir.

4. Eğitim etkinliklerinde toplum kaynaklarından yararlanma : Yukarıda okul, toplum tarafından beslenir, yaşatılır demiştik. Kuşkusuz, toplum kaynaklarından da yararlanacaktır. Şöyle ki bir tarım meslek okulunun öğrencileri, herhangi bir araziye gidip, inceleme ve denemeleide bulunabilirler. Bunun için de kamu servis araçlarından yararlanmalıdırlar. Keza, kamu kuruluşlarının uygulama istasyonlarından yararlanabilmelidirler. Yine, bir kurumda kullanılmayan, depolarda bekletilen araç ve gereçler bu okullara verilecek,

eğitim etkilnikleri daha gerçekçi bir yaklaşımla ele alınabilir. Henüz lkemizde, bu tür uygulamalar yaygınlaşmamasına rağmen, gelecekte yaygınlaşması için bütün önlemler alınmalıdır.

5. Okulda genç kuşakların gereksinimlerinin ne dereceye kadar gerçekleştirildiğinin hep birlikte incelenmesi : Genelde olduğu gibi, mesleki ve teknikeğitim okullarındaki gençlerin de, ergenlik özelliklerini sürdürdükleri bir gerçektir. Zira, ergenlik ağı niversal bir gelişim devresidir. Her toplumda genel olarak bu çağda insanoğlu belirli bir gelişim özellikleri gösterir. Bu gençlerin isteklerini karşılayabilmek için, sportif ve kültürel foal yetlere, arkadaşlık ilişkilerine ve gencin kişiliğine gereken önem verilmelidir. Bunun için de okul, rehberlik araştırma merkezleri ile yakın ilişkiye girmelidir.

K A Y N A K  A

Bilgiseven, A. Kurtkan. Eğitim Yolu İle Kalkınmanın Esasları. Divan yayınları. İstanbul. 1982

Bursalıoğlu, Ziya. Okul Yönetiminde Yeni Yapı ve Davranışlar. A . Eğitim Fak. yay., 78. Ankara. 1979. s. 192.

—————, «Okul-evre İlişkisine Sistem Yaklaşımı». A. . Eğitim Fak. Dergisi. Cilt: 5 Sayı: 1-2. 1972. s. 75.

Doğan, H - Alkan, C ve Sezgin, İ. Mesleki ve Teknik Eğitim Prensipleri. A-. Eğitim Fak. yay., 90. Ankara. 1980.

Oğuzkan, A. Ferhan Eğitim Terimleri Sözlüğü. TDK. yayınları. 393. A. . Basımevi. 1981.

Tezcan, Mahmut. Eğitim Sosyolojisine Giriş A  Eğitim Fak yay., 91. Ankara. 1981.

Variş, Fatma. Eğitim Bilimine Giriş A  Eğitim Fak. yay., 70. Ankara. 1978. s. 117.